

MARIBORSKI

VEČERNIK

Cena 1 Din

Uredništvo in uprava: Maribor, Gosposka ul. 11. Telefon Uredništva 2440, uprave 245. Izhaja razen nedelje in praznikov vsak dan ob 14. uri. Velja mesečno prejemnik v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom 12 Din. Oglasi po ceniku / Oglase sprejema tudi oglasni oddelček „Jutra“ v Ljubljani / Poštni čekovni račun št. 11.400

„JUTRA“

Italija se bo le navidezno pogajala

Zakaj je angleška vlada odklonila prvotno stilizacijo pariškega predloga - Laval se je vdal in sprejel korekturo - Predlog odposlan - Lord Eden v Parizu

LONDON, 11. decembra. Kakor se doznava, je bil predlog za likvidacijo italijansko-abesinskega spora, katerega sta sestavila na pariškem sestanku francoski ministrski predsednik in zunanji minister Laval ter angleški zunanji minister sir Hoare, stiliziran tako, da bi se uveljavil, ako bi ga sprejela Italija in Društvo narodov. Na Abesinijo se pri tem niti mislilo ni, kakor da se vsa zadeva ne tiče v prvi vrsti je nje same. Ta pasus je najbolj razburil večino članov angleške vlade in je prav za prav zaradi njega bil celotni predlog odklonjen ter se je moral na novo prestilizirati. Anglija vztraja slejkoprej na svojem neomajnem stališču, da je Abesinija enakopravna članica Društva narodov, kakor vsaka druga država in zaradi tega nihče nima pravice sklepati česar koli o njej ali celo proti njej brez njene volje in sodelovanja. Mimo tega se je postavila angleška vlada na stališče, da je bil pariški predlog sestavljen tako, da se nikakor ne da spraviti v sklad z načeli Društva narodov in ga zaradi tega niti angleška vlada niti Društvo narodov ne moreta sprejeti. Naposled se je sklenilo, da ostane predlog samo kot okvir, mora se pa takoj korigirati tako, da bo ustrezal intencijam Anglije. V ta namen je bil strokovnjak za abesinska vprašanja Peterson že včeraj odposlan v Pariz z vsemi zadevnimi instrukcijami.

PARIZ, 11. decembra. V francoskem zunanjem ministrstvu je vzbudil sklep angleške vlade, da se Lavalov in Hoarejev predlog ne sprejme, ampak se mora temeljito spremeniti, veliko vznemirjenje in nezadovoljstvo. Kljub temu pa ne preostaja Lavalu nič drugega, kakor da se vda in pristane na spremembe, ki jih zahteva Anglija. Zadevna posvetovanja so se pričela že včeraj in bodo, kakor vse kaže, danes zaključena. V kolikor zadeva ne bo definitivno urejena v Parizu, se bo urejevala dalje v Ženevi, kamor prispe angleški minister Eden s popolnimi zadevnimi pooblastili. Obenem se pa pričakuje, da pride v Ženevo tudi italijanski delegat baron Aloisij.

PARIZ, 11. decembra. Po poročilih iz Rima je italijanska vlada s simpatijami sprejela pariški predlog, zlasti zaradi tega, ker je izključeval pristanek Abesinije. Italija je računala s tem, da bo mogoče sedaj vsa zadeva urediti le med Rimom, Parizom in Londonom, brez Abesinije in v glavnem tudi brez Društva narodov. Angleška odklonitev je zaradi tega napravila mučen vtis in je upanje Italije zopet splavalo po vodi. Vprašanje je sedaj, kako bo Mussolini sprejel redilni predlog. Prepričane mu bodo tri možnosti: da predlog odkloni, da ga sprejme ali izjavi, da je pripravljen načelno se pogajati o njem. Splošno se sodi, da Mussolini predloga ne bo sprejel, a tudi ne a limine odklonil. Najbrže bo izjavil pripravljenost pogajati se dalje. Tu pa nastaja nevarnost, da bo pristal na pogajanja samo zaradi tega, da prepreči sklenitve postritve sankcij, ampak prepustiti samo zavleče. Ako se to zgodi, potem bo sklepanje odbora 18. v Ženevi znova odgodeno, in sicer na vsak način vsaj

do meseca januarja. Korist od tega bo imela seveda samo Italija.

PARIZ, 11. decembra. Sinoči ob 19. uri je bil dosežen med francoskimi in angleškimi delegati sporazum o novi stilizaciji predloga. Predlog je bil z brzim kurirjem takoj odposlan v Rim, kjer sta ga danes francoski in angleški poslanik izročila Mussoliniju. V italijanskih medrodajnih krogih zatrjujejo, da bo Mussolinij sprejel predlog kot podlago za pogajanja.

Na abesinskih bojiščih manjši boji

Abesinci napadajo manjše italijanske oddelke na severu in na jugu

LONDON, 11. decembra. Z abesinskih bojišč sporočajo, da se razvijajo na severu manjši boji med abesinskimi četniškimi oddelki in srednjimi četami, ki pa niso večjega pomena. Nekaj abesinski četniški oddelki je predvčerajšnjim v dobro pripravljeni zasedi nenadoma napadli kolono askarjev ter jih obsuli s križnim ognjem iz strojníc. Po prvem spopadu se je razvil spopad na nož, ki je zahteval na obeh straneh precejšnje izgube. Oddelki čet rasa Sejuma so izvršili pri Gaghabilu napad na italijanske postojanke ter dosegli znaten uspeh. Italijani so imeli tu velike izgube. Enako se je

Na tacišcu domače politike

Iz narodne skupščine

Kdaj bo sklican plenum narodne skupščine k razpravi o novem proračunu, še ni znano, zatrjuje pa se, da se bo to zgodilo šele po pravoslavnem Božiču, t. j. sredi meseca januarja prihodnjega leta. Pač pa delujejo od časa do časa posamezni skupščinski odbori, ki proučujejo od vlade predložene zakonske osnutke. Tako je pričel v ponedeljek razpravo odbor za proučevanje osnutka novega zakona o zadrugah, Odbor za proučevanje zakonskega osnutka o trgovinskem zakonu se pa sestane v četrtek, 12. t. m. V ponedeljek je imel sejo tudi neodvisni poslanski klub, ki temelji na načelih poborske nacionalistične deklaracije. Vse kaže, da gre delo zelo počasi izpod rok, da bi sedanje razmere potrebovale intenzivnega dela narodne skupščine.

Razkrajanje hrvatske fronte. V zadnjem času se pojavljajo razni znaki, ki dokazujejo, da se ne veča samo razdor v takozvani »združeni opoziciji«, ampak se kažejo razpoke tudi v sami hrvatski fronti. O kaki notni hrvatski stranki sploh ne more biti govora, ker se približevičevski del pod Vilderjevim vodstvom vedno bolj osamosvojuje in samostojno organizira, težkoče pa povzročajo Mačku vedno bolj še frankovci. Ti so se v zadnjih letih sicer pridružili dr. Mačku, toda sedaj kažejo že očitno svoje lastne tendence. Zelo zanimivo je pa tudi postopanje hrvatskih klerikalcev. Ti se niso pridružili JRZ, ampak so ostali v Mačkovem taboru, a njihov namen je

PARIZ, 11. decembra. Angleški minister Eden je danes prispel sem z letalom in odpotuje skupaj z Lavalom v Ženevo, kjer se sestane z baronom Aloisijem. Pričakuje se, da se bodo tam pričela prva pogajanja na podlagi zadnjega predloga. Z napetostjo se pričakuje sedaj odgovor Abesinije, Odbor 18. najbrže ne bo še sklenil postritve sankcij, ampak prepustil iniciativo diplomaciji.

posrečil tudi abesinski napad na italijansko postojanko pri Menagari, ki so jo Abesinci zavzeli. Tudi na južnem bojišču se vrše manjši spopadi, o večji bitki pa poročajo s skrajnega jugozahoda, kjer so čete rasa Deste zasedle mesto Ato na meji med Abesinijo in italijansko Somalijo. Na italijanski strani je v bojih za to mesto padlo okoli 700 dubatov, a tudi Abesinci so imeli velike izgube. Na italijanski strani so bili v akciji tanki, ki pa kljub temu Italijanom niso dopomogli do zmage. V splošnem pa se na obeh bojiščih vrše dalje priprave za velike spopade, ki se bodo v kratkem pričeli.

vesekakor neiskren. Pod Mačkovim pliščem skušajo samo prodreti v širše množice, da bi se ob prvi priliki docela osamosvojili in bi Mačku pokazali — fige. Zelo verjetno je torej, da bo Mačkova fronta počasi razpadla v svoje sestavne dele.

Zveza delavskih žen in deklet razpuščena. Dne 27. novembra je kr. banska uprava na podlagi čl. 11. zakona o društvih, shodnih in posvetih razpustila maršistično Zvezo delavskih žen in deklet v Ljubljani z vsemi organizacijami v Ljubljani, Jesenicah, na Javorniku, v Trbovljah, Celju, Ptujju, Mežici in Mariboru. Razpuščena je bila zato, ker se je kot nepolitična organizacija politično udeleževala in prirejala zlasti predavanja, ki so bila v nasprotju z obstoječimi zakoni in družbenim redom.

Usoda slovenskega premoga. Po neskončno dolgih prizadevanjih se je posrečilo doseči pri prometnem ministru dr. Spahj povišanje kontingenta slovenskega premoga za državne železnice za 960 vagonov na leto, kar pa tudi še ni perfektuirano. Zmanjšanje od lanskega proračunskega leta znaša potemtakem še vedno kar celih 7368 vagonov. Izguba trboveljskih premogovnikov ostane nespremenjena, prav tako pa tudi Velenje ni dobilo nobenega naročila.

Časniške gredice

O kardinalih. »Slovenec« piše: »Pred nedavnim časom je bilo imenovanih več novih kardinalov. Ob tej priliki so nekateri listi v Jugoslaviji izrazili svoje

nezadovoljstvo nad tem, da med novimi purpurati ni nobenega Jugoslavana. Od tedaj grede nekateri listi še dalje in pogrevajo misel, da je v tem videti neko posebno nerazpoloženje Vatikana do Jugoslavije, ker nismo dobili kardinala. Sicer nismo od nikogar pooblašteni, da o tej stvari dajemo izjave, vendar se nam zdi, da ni treba daleč stikati za razlogi, zakaj je tokrat izpadel jugoslovanski kardinal, Jugoslavija pač še nima s konkordatom urejenih razmer s sv. Stolicco, oz. konkordat je že podpisan, ni pa še ratificiran od skupščine. Kdaj se bo to zgodilo — pa ni stvar Vatikana, ampak Jugoslavije. Mislimo, da potem tudi ne bo daleč umerovanje kardinala iz Jugoslavije.« K temu bi si dovolili pripomniti kratko vprašanje, zakaj konkordat še ni ratificiran, ko bi se bilo to lahko že davno zgodilo, zlasti v času, ko je notranji minister g. dr. Korošec? Kar pa tiče imenovanje kardinala iz Jugoslavije po ratifikaciji konkordata, moramo opozoriti »Slovenca« na papeževo izjavo, da je sedanje imenovanje kardinalov njegovo zadnje in se novi ne bodo več imenovali.

Boj Egipta za neodvisnost

KAHIRA, 11. decembra. Napeto vzdušje, ki so ga ustvarili nacionalistični nemiri, traja po vsem Egiptu dalje. Živalno se pa dela tudi v vrstah ekstremističnih strank in se je sedaj posrečilo združiti vafidiste in liberalce. Obe stranki sta v skupnem predlogu zahtevali od kralja Füsada, da se obnovi ustava iz leta 1923. Kralj je to zahtevo sprejel in je ministrski predsednik Nesim paša že sporočil angleškemu vrhovnemu komisarju, da se obnovi omenjena ustava. Nesim paša je konteriral z angleškim komisarjem štirj ure, se nato vrnil v ministrsko predsedstvo in sklicaj nemudoma sejo kabineta. Izve se, da je angleški komisar protestiral proti obnovitvi ustave iz leta 1923, in je zaradi tega treba pričakovati, da bo vlada Nesima paše odstopila. V tem primeru bi se utegnilo zgoditi, da bi sestavili novo vlado nacionalisti. Govori se pa tudi o koncentracijski vladi, katere naloga bi bila storiti vse, da se zagotovi popolna neodvisnost Egipta.

POMORSKA KONFERENCA.

LONDON, 11. decembra. Skoraj vsi angleški listi ugotavljajo, da je pomorska konferenca, ki se je v ponedeljek pričela v Londonu, dejansko propadla že prvi dan. Pesimizem vzbuja zlasti zahteva Japonske, ki hoče pariteto z Veliko Britanijo in Združenimi državami Severne Amerike. Ker Japonska ne bo popustila, po mnenju angleških listov skoraj nima smisla konferenco nadaljevati. Pa tudi splošni mednarodni položaj je zaradi afriškega konflikta danes tak, da na kak uspeh ni mogoče misliti.

POMANJKANJE ŽIVIL V ZADRU.

ŠIBENIK, 11. decembra. Po poročilih iz Zadra se je položaj na tamkajšnjem trgu znatno spremenil. Bojkot našega blaga je postal nemogoč in zaradi tega prihajajo zopet okoličani na zadrski trg. Ta sprememba je nastala zaradi tega, ker se v Italiji vsak dan bolj čuti pomanjkanje življenjskih potrebščin. Naše blago ima sedaj v Zadru dobre kupce in tudi cene se stalno dvigajo.

ZAHAROV IN RICKETT.

RIM, 11. decembra. Tukajšnji listi poročajo, da pošilja Abesiniji moderno orožje znani vojni industriale Zaharov, dobavo pa finansira Rickett.

Kulturni razgledi

Malomeščani

Vesela slovenska legenda v treh dejanjih

Po »Celjskih grofih«, v katerih nam je podal Veronikino tragedijo v okviru čisto novih, dosti bolj naravnih vidikov, se nam je predstavil pisatelj Bratko Kreft v nedeljo s satirično, odnosno persiflažno komedijo »Malomeščani«. To delo, v katerem je »postavil zrcalo« slovenski malomeščanski inteligenci izza zgodovinskega leta 1914., nas nehote spomni na Cankarjeve satire in persiflaže, dasi je pisano docela drugače in ni v njem prav nič cankarjevskega. Pa je vendar med Cankarjem in Kreftom precejšnja razlika. Ko je Cankar postavil svoj narod na pranger, je odprl vsaj kdaj in kje, četudi je majhno linico, skozi katero je posijal droben žarek svetlobe v vse žalostno dogajanje. Kreft niti tega ni storil. Šel je do ekstremov. V »Malomeščanih« so kreature vsi, brez izjeme. Tu je zašel vsekakor predaleč, in to je sicer skoraj edina, a vendar velika napaka tega dela. Tako strahotno obupno tedaj vendarle ni bilo, in tudi danes še ni. Zdi se mi, da je Krefta zapeljalo do tega ekstreme pomanjkanje tiste lastnosti, ki je delala Cankarja našega tudi tedaj, kadar je najbolj neizprosno vihtel svoj korobač: brezpogojne ljubezni, do svojega naroda. Cankar je zato pisal, da bi dvignil, Kreft — da bi uničil. Ako bi bil Kreft pustil v to strahotno črno kreaturestvo vsaj en sam svetlejši žarek, bi se vrednost »Malomeščanov« močno dvignila in Kreft bi postal na mah naš drugi Cankar, zlasti še, ker razpolaga z vsemi atributi dobrega dramatika in je v tem v nekem oziru »na boljšem«, kot je bil Ivan Cankar.

Delo je pisano zaokroženo, dialogi so večinoma kleni in vmes so posejani efekti, ki izpričujejo že na prvi pogled, da je avtor gledališki človek. Tudi karakterizacija je izdelana in dosledno izvedena. Mimo tega dosega cela zgodba ideal: enega samega prostora in enega samega večera. Razen omenjene hibe so zato Kreftovi »Malomeščani« po Cankarjevih satiričnih komedijah prva resna umetnina te vrste v slovenskem dramskem slovstvu. To dokazuje, da utegne postati Bratko Kreft naš dolgo pričakovani mojster.

Temu primerna je bila tudi predstava. Solidna realistična inscenacija je v celoti zadovoljila, v splošnem pa tudi režija g. Jožeta Koviča. Tudi igralsko moramo šteti to predstavo med naše boljše, ali celo najboljše. Pred vsem nismo opazili pretiranega karikiranja, ki tako često zavaja naše igralce in režiserje, da skušajo v pomanjkanju notranjega čuta iskati uspehov z zunanjimi efekti ter zaidejo prav zaradi tega v diletantizem. Grajati moram kvečjemu razvado, da govore nekateri še vedno občinstvu, namesto svojim soigralcem na odru. Ako že govore proti občinstvu, naj to store vsaj v globini odra, da imajo soigralce pred seboj, ne pa pred rampo, ko jih imajo za hrbtom. Igralca naj občinstvo nič ne briga!

Kreft je postavil v »Malomeščanih« pred nas celo galerijo likov, središče igre je imaginarni Ivan, ki ga ne vidimo, na odru pa je živo središče Breda, hči uradnika finančne kontrole Matije Medvede, nekdanja Ivanova ljubica in nevesta odvetnika dr. Kostanjška. Upodobila jo je gdč. Branka Rasbergerjeva, ki se nam je tokrat predstavila prvič v res veliki ulogi in težki preizkušnji ter zmagala. Menda mi ne bo treba kdaj preklicati, ako napišem, da smo dobili v njej začetnico, ki nam lahko postane umetnica velikega formata. Njena igra res še ne more biti do vseh fines na višku, toda ko bo za njo začetništvo, ji bo možen popoln razmah. Učiteljico in Grilcovo nevesto Slavko Mojškrcovo je ustvarila gdč. Elvira Kaljeva s fino karakterizacijo in dognanostjo. V celoti dobro pogodena, le v detajlih premalo izdelana, je bila Medvedova žena Amalija ge. Zakrajškove.

Reprezentativno je postavil gosp. Gróm na oder odvetnika dr. Mirana Kostanjška. Zelo fino je po maski in igri

zadel g. Nakrst političnega uradnika Komarja. Humoristično osenčeni sodni oficial Polde Tomšič je zaživel v igri g. Gorinška. Z začrtane linije je zdrknil le včasih za hip, pa se takoj spet dvignil ter izpričal znova talenta komiko, ki mu bo uspela tembolj, čim manj se bo posluževal zunanjih efektov in ne bo več zapadal v karikiranje in se bo manj oziral po občinstvu. Dobra kreacija je bil Matija Medved g. Pavla Koviča. G. Just Košuta se nam je pa tokrat predstavil v profesorju in nadporočniku Grilcu prav posrečeno, dočim je g. Verdonik izpričal kot kadet Tone Sevnik talent, ki bi se dal dobro razviti in izkoristiti.

Občinstvo je poklicalo navzočega avtorja pred zastor, kjer je prejel priznanje in venec.

Plesni večer Mercedes Goritz-Paveličeve

V soboto je priredilo naše gledališče letošnji prvi plesni večer in povabilo v goste mlado zagrebško plesno umetnico Mercedes Goritz-Paveličevo. Nastopila je pred skoraj polnim gledališčem s precej spretno sestavljenim programom v lastni koreografiji in po lastnih načrtih izdelanih kostumih ter dokazala v tem lepo spretnost in okus.

Kot plesalko je pa ne moremo prištevati med tiste umetnice sedanjosti, ki očarajo že na prvi mah bodisi s svojo globoko intuicijo, ali do viška izpopolnjeno tehniko. Njena umetnost je splošno povprečnega značaja. Dober posluš in ambicija ji sicer omogočata posamezne prav lepe uspehe, včasih pa je celo tehnično nesigurna. Vendar zna pomanjkljivosti zelo spretno maskirati z zunanjimi efekti kostumov in poz. Najboljša je tam, kjer učinkuje lahko z zunanjimi sredstvi, v čistem baletu ali v mehaniki. Kdaj pa kdaj se povzpne tudi do fine gracioznosti.

Na sporedu so bili Schumann, Reger, Mozart, J. S. Bach, Corelli, Scarlatti, Baranović, Albentz, Ravel, Strauss in Gotovac. Najboljši je bil njen ples v Bachovi »Toccati«, fin po baletni lahkoti in skrajno preciznem taktu. Fineso in gracijo je pokazala tudi v Regerjevi uspravanki. V Baranovičevem ciklu »Iz moje škatle lutk« je bila rajefektnejša »Lutka na pero«. V »Narodnih ritmih« ni pokazala nič posebnega. Ponavljati je morala Scarlattijev »Capricio« in Straussov »Valček«.

Monumenta artis slovenicae

»Srednjeveško slikarstvo«, ki je bilo kot prvi zvezek zamišljeno v 12 snopičih, se je po letošnjem nepričakovanem odkritju fresk v Crngrobu povečalo še za en snopič. Dvanaajstemu je sledil sedaj enajsti, »Crngrob«, trinajsti, ki bo obsegal srednjeveške rokopise, pa izide v kratkem in bo s tem prvi zvezek končno zaključen. V enajstem snopiču opisuje avtor dr. Fr. Stelč freske v Crngrobu, nato pa sledi slike teh fresk na najfinjšem papirju: Crngrob »Rojstvo« (Bolfgangus . . . cz., 1453), »Kristus trpin na ozadju človeških opravil« (slikar »Poslednje sodbe« v Mengšu), »Del figure 134«, »Del figure 134« (drugi), »Del figure 134« (tretji), »Del figure 134« (gostilna), »Zadnja večerja«, »Snemanje s križa«, »Polaganje v grob«, Sv. Barbara (1453), »Bičanje«, Sv. Mohor pri Dolici »Sv. Mohor in Fortunat« (začetek XV. stoletja). »Monumenta« izdaja Akademsko založba v Ljubljani in bodo obsegala v celoti štiri knjige.

Milan Kajč: Odmevi ob Muri. Te dni je izdal Milan Kajč, znan naš javnosti že po listkih v »Večerniku«, v samozaložbi 160 strani obsegajočo zbirko črtic in novel let iz prekmurskega življenja, ki jo je natisnila Cirilova tiskarna. O knjigi bomo še poročali.

Spominjajte se CMD

Japred sodišča

Po vsem telesu preboden

Odmevi gnusnega uboja v Turiški vasi pred mariborskim malim senatom — Ker mu je očital, »da mu je prevzel ljubico« — Zemljak obsojen

Danes se je moral zagovarjati pred sodniki 25letni kovač Anton Zemljak iz Sv. Venčeslava, ki ga je državni tožilec obtožil, da je 2. novembra t. l. v Turiški vasi z žepnim nožem usmrtil Janeza Kresnika. Obtožnica slika tragični dogodek takole: Dne 2. novembra popoldne je povabil posestnik Gregor Špes v Turiški vasi obtoženega Antona Zemljaka, da ga pogosti, ker mu je popravil neki voz. Proti večeru sta prišla tjakaj tudi Janez Kresnik ter neki njegov prijatelj, ki sta bila že nekoliko v »ročkah«. V šali so vprizorili rokoborbne tekme ter je Janez Kresnik vse navzoče premagal. Nazadnje je pozval tudi Antona Zemljaka, naj se z njim bori, toda Zemljak je bil slabe volje ter se ni hotel z njim boriti. Kresnik pa ga je pričel izzivati ter mu naposled očital, da mu je prevzel ljubico. Te besede so Zemljaka vidno razjezile in ker se je bilo bati, da si bosta oba skočila v lase, ju je gospodar kratkoma spodil iz hiše. Pred hišo sta se oba nekaj

minut prepirala, nenadoma pa so domačinji zaslišali grozen krik in ko so pohiteli pred hišo, so našli Janeza Kresnika ležati na tleh v mlaki krvi. Tako so ga spravili v sobo ter poklicali zdravnika, ki je odredil prevoz v bolnišnico, kjer pa je že drugi dan umrl radi izkrvavitve. Imel je namreč 14 zaboljajev z nožem po vsem telesu ter je imel prerezan prsni koš in želodec. Antona Zemljaka pa so orožniki aretirali. Pri obravnavi je Zemljak svoje dejanje priznal, zagovarjal pa se je s silobranom, ker ga je baje pokojni Kresnik pred hišo napadel s nekim cepinom.

Obravnava je nudila nekaj prav zanimivih in poučnih momentov k psihologiji tragičnih pokoljev in pobojev na deželi. Malemu kazenskem senatu je predsedovaj sod. Lenart, obtožbo je zastopal državni tožilec dr. Dev. Obtoženi Zemljak je bil obsojen na štiri leta robije ter na dveletno izgubo častnih državljskih pravic.

Gospodarska življenja

Za naše hranilnice

V soboto in nedeljo (7. in 8. t. m.) je zborovala na Sušaku glavna skupščina Zveze mest kraljevine Jugoslavije. Ob tej priliki je imela tudi Zveza hranilnic kraljevine Jugoslavije svojo glavno sejo. Slovenske hranilnice sta zastopala pisarniški vodja Mestne hranilnice ljubljanske g. Ivan Hiter in ravnatelj Mestne hranilnice v Mariboru g. Drago Kocmut. Odbor je sprejel sledečo resolucijo: 1. Zveza prosi ponovno kralj. vlado, da čimprej sprejme zakon o samoupravnih hranilnicah, katerega projekt je izdelan obenem s pripombami vseh zainteresiranih čimteljev. 2. Zveza prosi tudi ob tej priliki, da se hranilnice kot splošno koristne in dobrodelne ustanove popolnoma izenačijo glede vseh svojih pravic z onimi državnimi in privilegiranimi denarnimi zavodi, ki zbirajo prihranke, zlasti s Poštno hranilnico in Državno hipotekarno banko ter z zadrugami. 3. Ker je pravica sprejemanja in upravljanja pupilnega denarja na najbistvenjši znak samoupravnih hranilnic na vsem svetu, zahteva zveza, da se našim samoupravnim hranilnicam, ki so tudi prej uživale to pravico, vrne ista pravica zakonitim potóm. 4. Zavedajoč se, da je zanašanje strankarskih vplivov v poslovanje samoupravnih hranilnic imelo zanj slabe posledice, prosi zveza kot najbolj poklicani predstavnik samoupravnih hranilnic nadzorne in pristojne organe, da zaščitijo hranilnice pred takimi vplivi.

Zveza mest je ob tej priliki na podlagi referata g. dr. Račiča sprejela tudi tole resolucijo: 1. Samoupravne hranilnice naj se ustarevajo povsod v naši državi, zlasti pa v vsakem našem mestu. 2. Sprejme naj se končno osnovni zakon o hranilnicah, ki ga je g. minister trgovine in industrije ponovno obljubljal narodni skupščini. Razen tega je Zveza mest sprejela tudi pod 3 in 4 navedeni resoluciji Zveze hranilnic. Resolucija Zveze mest je velike važnosti, ker izvira od organizacije, ki zastopa interese vseh naših mest, ki so najbolj interesirana na uspešnem delovanju hranilnic.

Sejem za živino. Na sejem 10. t. m. so prignali 447 glav živine, in sicer 4 konje, 13 bikov, 104 vole, 320 krav in 6 telet. Kupčija je bila dobra in je bilo prodanih 213 glav živine. Povprečne cene za kilogram žive teže so bile naslednje: debeli voli 2,75—3; poldebeli 2,25—2,50; voli za rejo 2—3; bikji za klanje 2—2,75; klavne krave debele 2 do 2,25; plemenske krave 1,50—1,75; krave za klobasarje 1—1,25; molznice in breje krave 2—2,50; mlada živina 2,50 do 3,40; teleta 3—4. Cene mesa: volovsko meso I. vrste 8—10, II. vrste 6—8

Din; meso bikov, krav in telic 4—6; teletina I. vrste 8—10, II. vrste 4—6; sveža svinjina 8—12 Din kilogram.

Terenske novice

Otvoritev in razširitev Parmove ulice. Parmova ulica bo odslej najlepša zveza med Ptujsko cesto in Koroško ulico. Uvidevni posestniki gg. Nekrep, Pulko in Frangež so brezplačno odstopili potrebno zemljišče za razširitev ceste in predstavili ograje na lastne stroške. Vsa čast posestnikom, ki dajajo prednost splošni pred lastno koristjo! Naj bi bili mnogim v zgled!

Božičnica. Dolej se je odzvalo mnogo dobrotnikov, ki so darovali znatne zneske za božično obdarovanje naše revne šolske mladine, vendar je znesek še mnogo premajhen, da bi mogli obdarovati vse najpotrebnejše. Zato prosimo vse one, ki še niso nič darovali, da se odzovejo naši prošnji in izročijo svoje prispevke predsedniku kr. šol. odbora g. J. Šabedru. Mladina je vsem in za vsak znesek hvaležna.

Ptujske novice

Vandalizem. Posestniku Jožetu Hamerškaku in posestnici Mariji Vele so ponočni razgrajči razbili vse šipe na hišnih oknah, skupno 36 šip. Škoda znaša okrog Din 300 in je tem bolj občutna, ker so bili domači v kritičnem času v globokem spanju in so ostali v tej luči zimi brez šip. — Orožniki so našli kol, s katerim so nepridipravi razbili šipe. Tudi so prijeli enega od osumljencev in mu zaplenili pri tej priliki samokres.

Nerodno ravnanje z orožjem. Anton Poplatnik, 30 let star mlinar, stanujoč v Cirkovcih, je čistil svoj samokres in pri tem tako neprevidno ravnal, da se je orožje sprožilo in se mu je projektil zaril v desno stegno ter ga nevarno ranil. Neprevidnega Poplatnika so morali spraviti v ptujsko bolnišnico.

Požar. Preteklo soboto je izbruhnil požar v trgovini Jožefa in Marije Rajšp v Cirkovcih. Zgorelo je skoraj vso blago v trgovini in tudi lastnik hiše Jernej Kirbiš, pos. v Staroščincih, je pri tem prizadet. Zakonca Rajšp navajata, da sta oškodovana za Din 19.000. Ogenj so pogasili domači.

Vlom v nabiralnik v minoritski cerkvi. Kakor smo poročali, je neznan storilec nameraval vlomiti v nabiralnike v proštiski cerkvi. Ker pa je bil prepreden, je najbrž isti storilec poskusil srečo v minoritski cerkvi. Lotil se je nabiralnika z napisom »Za sv. maše v prid vernim dušam«. Cerkovnik je našel nabiralnik razbit in oropan.

Kino. V sredo in četrtek 11. in 12. t. m. se predvaja film »Plavolasa Carmena«. V glavni vlogi Marta Eggerth. Film »Na straži velemesta«, ki je bil na sporedu, radi tehničnih ovir odpade.

Mariborske in okoliške novice

Naši harmonikarji spet doma

Včeraj jutraj so naši mali zopet stopili na domača jugoslovanska tla. Čeprav ves čas niso nikdar pokazali najmanjšega znaka domotožja, so jim obrazi zažareli od veselja, da so doma v Mariboru, in ko so tudi tu zagledali toliko snega, niso nič več govorili ne o Pragi ne o Brnu ne o Bratislavi, marveč samo o smučanju.

Kakor smo že poročali, so imeli v Brnu dve lepi prireditvi, v soboto 7. in nedeljo 8. t. m. Pri nedeljski prireditvi so se zbrali odlični meščani Brna. V loži je sedel ravnatelj mestnih uradov dr. Šumparek s svojim spremstvom, v drugi loži naš konzul v Brnu inž. Filhuka, ki je po svojem odposlancu g. Svetličiču poklonil klubu dragocen lovorjev venec s slovensko trobojnico. Gospod Svetličič je imel na otroke lep pozdravni govor v slovenskem jeziku. Gospa konzulova in druge dame so otrokom razdelile bogate darove. Po koncertu je bil vesel sestanek v restavraciji »Sokolskega stadiona«, pri katerem so bile zbrane razen g. konzula in njegove gospe še druge osebnosti iz brnskega javnega življenja, tako direktor železnice g. Jan Wagner, tajnik Lige Stanko Janek in drugi. Korporativno je bil zbran zbor slovenskih akademikov (tehnikov tekstilcev) od akademskega društva »Jugoslavija«. Študentje so razkazali malčkom mesto. Akademiki so na svojo čajanko povabili male harmonikarje, na katero so bili povabljeni tudi Čehoslovaki, Bolgari, Srbi, Hrvati in Slovenci. Jugoslovanska pesem je prevladovala ta večer in naši fantje študentje so bili ponosni.

V ponedeljek 9. t. m. zjutraj so potovali skozi slovaške pokrajine. Močno je snežilo. Prehitro je prišla Bratislava. Na kolodvoru so pričakovali deco šolska mladina, odposlanci češkoslovaške Lige in množica Bratislavčanov, ki avtobusa sploh niso hoteli pustiti naprej. Po sprejemu so jih nastanili v internatu Zdrženja krščanskih mladih žen, ki so jim pripravile zajutrak in obed. V kpeem mestnem gledališču se je natrpala tisočglava bratislavská mladina iz vseh šol ter celo iz 5 km oddaljenih vasi. Ob 11. uri dopoldne so se harmonikarji prikazali na odru. Plosk in trušč je pretresel vse gledališče. Po pozdravih so naši udarili, vžgali in držali vso publiko do konca programa v kipečem navdušenju. Prav tako je bilo pri popoldanski prireditvi. Počastil nas je tudi naš jugoslovanski konzul g. Druac s svojim spremstvom. Otroci so bili obdarjeni z zlato Miklavžovo šibo, ki pa je v svoji notranjosti vsebovala same sladkosti. Tu moramo izreči organizatorju g. Neumannu vso zahvalo.

Poslovali so se od Bratislave in češkoslovaške republike in prispele v ponedeljek zvečer na Dunaj. Vremenske nebrilike so jih prisilile, da se zaenkrat niso ustavili na Dunaju pri poslanstvu, kamor so bili povabljeni, pač pa jih je naš jugoslovanski dunajski poslanik g. Djordje Nastasijević s konzuli in tajniki Majdancom in Horvatom prišel osebno pozdravit na dunajski južni kolodvor. Ljuboznivi konzul g. Horvat jih je pričakoval že na vzhodnem kolodvoru in jim razdelil naše časopise, ki so o njih tako lepo pisali, potem jih pa spremljal med igranjem in petjem na dunajski južni kolodvor. Otroci so udarjali »Hej Slovani«. V voz je vstopil poslanik s svojim osebnim. Dva dečka sta ga pozdravila, poslanik se je zahvalil, jim izpovedal vero o moči in veliki Jugoslaviji ter jim želel srečno pot. Nagradil je otroke z lepimi darili. Ves dunajski kolodvor je poslušal naše vesele jugoslovanske pesmi in ko značnice. Tudi drugo občinstvo je malčkom vzklikalo. Na njihovem vozu je spredaj visel lovorjev venec na vihrajoči jugoslovanski zastavi. Povelje — odhod. Vse je zaorilo »Zdravo! Zdravo! Zdravo! Na svidenje!«

Maribor! Tu so sedaj doma vsi celi, zdravi, a vsi polni prelepih spominov, ki jih bodo še dolgo radi obujali.

Štefan Geček — divji lovec

Kovač Štefan Geček je doma iz Gornjega Porčiča v Slovenskih goricah. Njegovo ime je znano iz Markucijevega procesa, kjer je nastopal kot glavna obremenilna priča poleg Lize Kovačičeve proti bratoma Ivanu in Jožefu Markuciju ter Mihju Zemljiču. Vendar njegove obremenilne izpovedbe niso pomagale pri obnovitvenem procesu in oba brata Markucijeva ter Mihael Zemljič so bili po 10letnem zaporu izpuščeni na svobodo. Sedaj pa so orožniki imeli posla s Štefanom Gečekom. V zadnjem času se je namreč izkazalo, da strelja divjačino v sosedstvu Gečekove hiše neki divji lovec. Orožniki so uvedli preiskavo. Štefan Geček je od vsega začetka tajil. Toda pri podrobnejši preiskavi so našli pod posteljo lovsko puško in ustreljenega fazana. Štefanu Gečeku niso pomagali nobeni izgovori, nadjahne ga je potlačil in obremenil še 11letni vnuk, ki je orožnikom iz strahu povedal, da sta z dedom hodila večkrat ponoči na lov na fazane. Zadevo so orožniki sedaj odstopili sodišču pri Sv. Lenartu v Slovenskih goricah.

Grob se za grobom vrsti... V tukajšnji porodnišnici je umrla v cvetu mladosti, stara 26 let, delavčeva žena Ana Vidovičeva. — Na Pobrežju v Vrtni ulici 17 pa je preminul v starosti 75 let delavec Jakob Hriberšek. Žalujemo toplo sočutje!

V gledališču je pel v torek zvečer bolgarski pevec Haralambi Ivanov razne bolgarske pesmi ter nekaj arij. Na klavirju je spremljal peveca ravnatelj glasbene šole tukajšnje Glasbene Matice prof. Marian Kozina. Odziv občinstva je bil prav pičel. Med navzočnimi je bilo opaziti tudi vodilne člane tukajšnje Jugoslovansko-bolgarske lige.

Lovski blagor. Primarij dr. Černič je ustrelil pri Sv. Lenartu lep eksemplar bele fazanke, ki jo Mariborčani sedaj občudujejo v izložbenem oknu pri nagačevalcu Walterju.

Maribor v kablju. Ministrski svet je pooblastil poštnega ministra dr. Kalugjerčiča, da razpiše licitacijo za nabavo telefonskega kabla na progji Beograd—Zagreb—Maribor z vsemi pripadajočimi napravami. Tudi se je pooblastil zunanji minister, da uredi z avstrijsko vlado pogodbo glede polaganja kabla od Wildona do Maribora.

Nova trinadstropna palača v Mariboru. Na voglu Aleksandrove ceste in Koldvorske ulice, ravno nasproti glavnega kolodvora, je doslej zijala nezazidana praznina, ki je precej kvarila učinkovitost celotne slike ob in pred kolodvorom. Spomladi pa bodo zazidali tudi ta prostor, in sicer bodo lastniki omenjene parcele postavili lepo, moderno trinadstropno poslovno in stanovanjsko hišo, ki bo v dopolnilo in okrasitev okolja ob glavnem kolodvoru. Gradbeni stroški so preračunani na okoli milijon dinarjev.

Mojsterska izpitna predavanja so se pričela v Ptujju v ponedeljek, dne 9. decembra. Vpisalo se je 37 udeležencev, samih rokodelskih pomočnikov in pomočnic, največ iz kovinarskih in lesnih strok. Predavanja so se vršila v ponedeljek in v torek ves dan in se bodo nadaljevala v petek 13. in soboto 14. decembra.

Izpitni za zidarske, tesarske, kamnoseške in vodnjarske mojstre bodo januarja 1936 v Ljubljani. Pismeni izpit se bo začel 3. januarja 1936. Prijave za izpit se morajo vložiti preko pristojnih združenj za zidarje, tesarske, kamnoseške oziroma vodnjarske mojstre na Zbornico za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani, Beethovnova ulica 10. Vsa potrebna navodila za prijavo prejmejo kandidati pri pristojnih združenjih. Zbornici je treba prijave dostaviti najkasneje do 19. decembra t. l. Prav tako je do tega roka treba dostaviti prijave glede predhodnega izpita o obči izobrazbi in znanju. Ti izpiti pa bodo 13. januarja 1936.

»Ljudska univerza« v Mariboru. Lužiškimi Srbom je posvečeno predavanje, ki ga bo imel v petek, dne 13. decembra

v Ljudski univerzi naš zaslužni zgodovinar g. prof. I. Šedivý iz Maribora. To bo spominski večer na 300letnico odcepitve Lužice od češke države. Na podlagi prekrasnih umetniških skioptičnih slik bo pokazal g. predavatelj zgodovinski in kulturni razvoj lužiških Srbov, značaj in lepoto pokrajine in mest ter nas posebno seznanil z njihovimi običaji in z narodnimi nošami, ki imajo svetovni sloves. Pri tej priliki bomo mogli pozdraviti mladega lužiškega Srba, abiturijenta Miča, ki bo deklamiral v prevodu in izvirniku nekaj »srbskih pesmi«. V ponedeljek, dne 16. decembra priredijo naši akademiki »Univerzitetni večer«.

O sodelovanju Banovinske ženske zveze in o občnem zboru dne 17. novembra t. l. v Celju poročala g. Jela Levstikova v sredo, dne 11. novembra ob 8. uri zvečer v dvorani Ljudske univerze. Vabljen vsakdo, vstop prost!

Društvo jugoslovanskih akademikov v Mariboru poziva svoje člane, da se polnoštevilno udeležijo predavanja v »Ljudski univerzi« in važnega članskega sestanka, ki se vrši 17. t. m. ob 20. uri v Narodnem domu.

Plesni orkester »Ronny« v Mariboru! Na letošnjem XV. akademskem plesu, ki se vrši 4. januarja 1936 v »Unionu«, bo igral priljubljeni in splošno priznani plesni orkester »Ronny«, ki redno nastopa v ljubljanskem radiu in sodeluje na vseh večjih plesnih prireditvah v dravski banovini.

»Staribor« ima svoj mesečni sestanek v četrtek, dne 12. decembra ob 20. uri v restavraciji Narodnega doma v Mariboru. Posvečen bo spominu našega rajnega prijatelja Antona Rebola in bo o njegovem udejstvovanju poročal prijatelj Mohorko. Prosimo polnoštevilne udeležbe!

»Nanos«. Jutri 12. t. m. bo pri članskem sestanku govorila gospa Domiceljeva o vplivu alkohola in tobaka.

Samo še nekaj dni spored v Veliki kavarni.

Kavarna »Astoria«. Na splošno željo gostov vsaki torek in četrtek popoldanski koncert. Prvi koncert četrtek 13. t.

Nočno lekarniško službo imata danes v sredo Sirakova in Minašikova lekarna, jutri v četrtek pa Albaneževa in Vidmarjeva.

Falziifikat v gledališču. Pri sinočnji predstavi je nekdo plačal vstopnico s ponarejenim deset-dinarskim kovancem. Od pravega se razlikuje po barvi in zvoku. Falziifikat je zaplenila policija, ki vrši poizvedbe.

»Tebe homo zadržali v tvojem stanovanju...« Te dni je dobil neki hišni posestnik na Tržaški cesti kar dve grozilni pismi, v katerih mu grozi anonimni pisec s smrtjo. Poleg navadene stavka je pisec še pristavil: »...ampak zgrabila te bo roka, pod katero boš izdihnil tvojo umazano dušo.«

Težka nesreča natakarskega vajenca. Snoči se je okoli 22. ure težko ponesrečil 15letni natakarski vajenec Ervin Hecl v Veliki kavarni. Po nesrečnem naključju je Ervin padel po stopnicah in nezavesten obležal. Prepeljali so ga v bolnišnico, kjer so ugotovili hud možganski pretres.

Poledica... Ko se je snoči vračala 20letna tkalka Adela Vollmajerjeva z dela, je na poledici padla in si zlomila desno nogo. Zdravi se v bolnišnici.

Štiri žrtve popadljivega psa. Včeraj popoldne je velik pes bernardinec ugriznil v Cvetlični ulici kar štiri pasante, in sicer uradnico Marto Vohovo, zasebnico Frančiško Gornjakovo, posestnico Marijo Vošnikovo in raznašalca kruha Josipa Robausa. Vsi so zadobili precej občutne poškodbe. Lastnika psa so ovadili policiji.

Mura je naplavila žensko truplo pri takozvanem vibinskem brodu. Dognalo se je, da je utopljena identična s 36letno Štefanijo Bauerjevo iz Deutschbacha, ki je že v mesecu oktobru v samomorilnem namenu skočila v Muro pri Gradcu.

Podgane po podstrešjih. V Pršetincih so se neugotovljeni uzmoviči poskusili svojo srečo na podstrešju posestnice Elizabete Kavčičeve. Toda uzmoviči so menda bili nerodni. Ropot je prebudil domačine, ki so nepovabljen dvoonožne podstrešne podgane prepodili.

Danes je bilo bolj slabo z založbo »mangle trga«. Kmetje so pripeljali komaj



GRAJSKI KINO Telefon 22-19

Od danes dalje najboljši Magda Schneider-film

„Liselott“

V predpripravi: Frančiška Gaal v vefilmu »Majčica«. Njeni sodelavci so Ernest Verebes in še mnogo drugi.

Kino Union. Danes zadnjič prekrasni film »Ne pozabi me« z Benjaminom Gigli in Magdo Schneider. Od četrta grandiozno filmsko delo »Bedniki« po romanu Victor Hugo.

Narodna gledališča

REPERTOAR.

Sreda, 11. decembra. Zaprto.

Četrtek, 12. decembra ob 20. uri »Majda« Red A.

Petek, 13. decembra: Zaprto.

Sobota, 14. decembra ob 20. uri: »Malomeščani«. Red C.

Nedelja, 15. decembra ob 15. uri: »Beneška noč«. Znižane cene. — Ob 20. uri: »Poljska kri«. Znižane cene.

Prva obnovitev ob premieri tako izvrstno uspele kreftove tragikomedije »Malomeščani« bo v soboto 14. t. m. za red C. Učinkovito in izredno napeto pisano delo je po svojem značaju dokumentarna drama, ki se godi nekaj mesecev po izbruhu svetovne vojne.

»Bajadera«, popularna, glasbeno bogata ter vsebinsko pestra Kalmanova opereta, bo naslednja glasbena premiera.

en voz krompirja, tri voze kurjih drv, dva voza krme in lončene robe in tri voze jabolk. Cene so v glavnem kakor običajno, le pri jajčkih in perutnini so radi bližajočih se božičnih praznikov zdrknile nekoliko kvišku. Na senenem trgu so prodajali seno po 60, slamo pa po 40.

Kakšno vreme se nam napoveduje. Dunajska vremenska napoved: Le v posameznih zaprtih dolinah zjutraj mraz, sicer v splošnem južno vreme, menjajoča se oblačnost, ponekod še vedno padavine.

Čitateljicam in čitateljem »Večernika«

sporočamo, da prične v soboto izhajati v našem listu nov roman:

Evgenij Sabanov:

„Maščevanje profesorja Kabaja“

Po »Sidi Silanovi«, s katero smo sodelovali življali kos neposredne sedanjosti v našem ožjem mariborskem okolju, politimo zopet v svet bujne fantazije bodočnosti. V našem novem, prav tako izvirnem romanu, bomo čitali o usodnih posledicah iznajdb genialnega znanstvenika, ki skuša v svoji užaljenosti uničiti človeštvo s pošastnimi stvori, zato ker ni hotelo sprejeti in izkoristiti njegovih velikih odkritij. Skozi vso to napeto in fantastično zgodbo se pa vije ljubezen dveh src, ki premaga naposled vse velike težkoče. **Povejte, da bo naš novi roman senzacija, tudi vsem, ki še niso naši naročniki! — »VEČERNIK« je najcenejši dnevnik v Jugoslaviji in stane na mesec PO POŠTI SAMO 10 Din. DOSTAVLJEN NA DOM PA 12 Din.**

Barry Jackson:

Žena pod steklom

»Zdaj ste vi na vrsti, gospod doktor« je dejal star gospod, ki je imel v gumbnici generalsko rozeto. »Saj ste bili dolgo zdravnik kolonialnih čet in prav gotovo ste doživeli kakšno dogodivščino, ki bi tudi nas zanimala. In pri tem ste se še ukvarjali s hipnozoi!«

Doktor se je pogladil po sivih lasih in s suhimi prsti otresel pepel z rokavov. Nekaj časa je premišljeval, potem pa začel:

»Pred osemindvajsetimi leti sem bil četni zdravnik indijskih lovcev. Taborili smo v kraju, kjer je imel svoj štab vojni guverner sir Henry Austin, ki je vsak večer vabil častnike na večerjo — seveda samo take, ki so bili tisti večer prosti. Nekega takega večera sem se seznanil z vladnim uradnikom, ki ga pa nočem in ne morem imenovati. Povabil me je, naj ga obiščem na njegovem posestvu na deželi. Zanimal se je za hipnozo. V miru na deželi je hotel spoznati vse skrivnosti hipnoze, in jaz naj bi mu bil učitelj. Med smehom sem mu dejal, da so moji živci bolj primerni za lov kakor za hipnozo, vendar pa mu nisem odrekal.

Pri njem sem se počutil kakor na svojem domu.

Kmalu potem so me prestavili v Delhi. Svojega mladega prijatelja sem izgubil z vida. Čez leto sem pa dobil od njega pismo, kjer mi je sporočil, da se je zaljubil v neko mlado Indijko in se namerava z njo poročiti. Potem je najino dopisovanje zopet zaspalo.

Takrat so vsi angleški listi, ki so izhajali v Indiji, prinašali vesti o hčerki edinke nekega bogatega trgovca iz Bombaya, ki je bila izgubljena. Vsi so soglasno trdili, da jo je moral nekdo ugrabiti. Bil je dober lov, a še večja žalost za starše. Razpisana je bila ogromna nagrada za tistega, ki bi odkril, kje je njihova hči. Vojaška kazenska ekspedicija je preiskala vso Indijo, toda brez uspeha. Vsako leto na dan, ko je bilo dekletu ukradeni, so naslovno strani vseh listov prinašale sliko lepega dekleta in pod njo tri besede: »Vrni se domov!«

Tako je minilo dvajset let. Gotovo se še spominjate, gospodje, da je izšla ta slika poslednjč leta 1914. Pod njo sta bili samo dve besedi: »In me moriam!« Starši so izvedeli, da je njihova hči mrtva. Jaz sem to vedel že prej, pa sem moral molčati, in ta molk me je gnal v obup.

Doktor je globoko zavzdihnil. Počasi je izpraznil kozarec in jel po kratkem molku nadaljevati:

Leta 1914., ko se je na drugi strani sveta že začelo vojno klanje in ko se je del angleških čet iz Indije pripravljaj na pot v Evropo, sem dobil od svojega prijatelja pismo s prošnjo, naj ga takoj obiščem, ker mora odpotovati kot častnik v boj. Vzel sem si dopust in odpotoval na jug. Ko sem prišel na njegov dom, je že zaklepal kovčega. Prišel sem torej v zadnjem trenutku. Po prijateljskem pozdravu sva šla na verando in sedla. Moj prijatelj je bil zelo zamišljen. Po čaju je vzel iz žepa šop ključev in mi rekel: »Prosim te, doktor brigaj se za moje imetje! Če padem — in o tem sem prepričan — bo vse tvoje. To sem že »uradno uradil«. Začel sem ga miriti in prepričeval, da se bo vse srečno izteklo. Rekel sem mu, da bo vojne kmalu konec in se bo potem smejal svojim črnim slutnjam. Toda on se je samo trpkno nasmehnil in odmahnil z roko.

Čez dobro uro je odšel. Poslovala sva se kakor dva brata, še bolj iz srca.

Še tri dni dopusta sem imel. Zato sem sklenil, da v tem času uredim posestvo. Po večerji sem pregledal vso hišo. S ključmi sem odprl vsa vrata in prišel naposled do vhoda v kemični laboratorij. Trikrat sem poizkusil vse ključne, toda nobeden ni hotel odpreti ključavnice. To

me je utrudilo in ker je bila že pozna ura, sem sklenil, da nadaljujem drugi dan.

Odpustil sem vso služinčad in ji plačal za mesec naprej. Obdržal sem samo staro Sahibo, ki je že šestnaest let zvesto služila mojemu prijatelju.

Po večerji mi je Sahib prinesla majhen listič, kjer je bilo napisano to-le:

»Čez osem tednov ti bo dala Sahib ključ od malih vrat. Moja želja je, da se odpro vrata v laboratorij prav ta dan.«

Spodaj je bil datum, a podpisa ni bilo.

Sklenil sem se pokoriti želji prijatelja in odpotoval dva dni nato v Delhi. Tam me je že čakalo naporno delo. Številni trgovci, uradniki, tvorničarji in drugi podobni so prihajali na zdravniški pregled in me prosili, naj jih oprostim vojaške obveznosti. Nikomur se ni dalo iti na evropsko fronto. Pri tem napornem delu — včasih sem delal po dvajset ur na dan — sem že pozabil na svojega prijatelja in povsem slučajno sem se spomnil še o pravem času listka brez podpisa.

Gospodje moji, ne morete si misliti, kako mi je srce od razburjenja utripalo. Bil sem radoveden, a obenem sem se bal tudi kakšne skrivnosti. To skrivanje ključev se mi je zdelo podobno pravljici iz tisoč in ene noči.

(Se bo nadaljevalo.)

Iz življenja in sveta**Zanimivosti iz kemije**

Od modernega napredka je odvisna usoda marsikaterga elementa — Mnogi pridobivajo na svoji vrednosti, mnogih moč in veljava se nagiba k zatonu — Mobilizacija „brezposelnih“ elementov

Najstarejša in najlepša med znanostmi je kemija. Učili smo se je nekaj več na srednji šoli, toda redki s posebnim zanimanjem. Morebiti je bil temu kriv učni načrt, morebiti profesor, morebiti pa mi sami. Kdor se ni posvetil visokim študijem kemije, mu je te lepe znanosti prav malo ostalo v butici. Ni še dolgo, ko smo lahko čitali v nekem listu da proizvajajo plin iz »koksa«. Sicer pa so redki, ki so jim bile kemične formule v zabavo. Navadno jih srednješolec zelo sovraži. Morebiti pa le utegnejo zanimati naše čitatelje nekateri novi pojavi v kraljestvu kemije, kjer potrebe potrebe vsakdanjega življenja in razvoj tehničnih pripomočkov silijo kemične elemente, da se venomer zamenjavajo, da ustvarjajo nove možnosti.

Vse naše življenje se suče okrog materije. Vsa materija pa je sestavljena iz 90 elementov, ki so na razpolago moderni kemiji. Toda med temi elementi iz katerih je sestavljen ves svet, so redki taki, ki se res temeljito izrabljajo, večina jih lenari po shrambah kemičnih laboratorijev. Dva elementa pa učenjaki šele iščejo, a ju še niso našli. Mnogo elementov je prezaposlenih, drugi so invalidi, ki svoji nalogi niso kos, a največ jih je lenih, in prav ti povzročajo kemikom največ preglavic. Zato si kemiki prizadevajo, da bi vzbudili k delu te lenuhe. Njih trud ni »bil zaman, saj so razkrili slabosti marsikaterga elementa, kate-rega zaslužnje je pomenilo nekoč epoho v zgodovini človeka.

Tako slabost ima tudi železo, zvesti človekov služabnik, ki ga spremlja od zibel do groba. Železo je invalid, ki ne more več živeti brez bergel, ki so v tem primeru barve. Železo rjavi in rja ga razjeda. Izgube, ki jih gospodarstvo utrpri vsako leto zaradi rje, so precejšene na bilijone in boj proti rji, v katerem so zaposlene armade pleskarjev, povzročajo zopet nove stroške, ki niti niso všteti v celotni izgubi. Če bi se kemikom posrečilo pritegniti k delu, ki ga danes opravlja železo, kakšen drug element, bi železo mnogo izgubilo na svoji veljavi. Titan sicer razkriva lastnosti železa, toda težko ga je očistiti in tudi za zlitine ni tako pripraven kakor železo. Titan je trda, žilava kovina, ki se da dobro oblikovati in skoro nič ne rjavi. Kemiki ga poznajo že 140 let. Sicer pa tudi železo ni bilo vedro to, kar je dandanašnji, saj so se morali kovači in kemiki truditi

stoletja, preden so ga dvignili do današnje popolnosti.

Življenje žveplovega elementa je pestro. Žveplo je večkrat menjalo svoj poklic. Nekoč, ko so iz njega izdelovali smodnik, je bilo zelo v čislju. Pozneje je predsedalo v higijeno, in postalo razkuževalno sredstvo. Danes tiranizira akumulatorje v obliki žveplene kisline. Podobna usoda je doletela tudi bor, veterana tehnike, ki ga poznajo naše gospodinje pod imenom boraks. Približno pred 6000 leti so ga začeli kopati v puščavah srednje Azije. Zlatarji so ga uporabljali pri čiščenju in spajanju zlata. Od zlatarjev se je preselil med kotlarje, danes pa pomaga varilcem, kjer mu bo elektrika zagrenila ta njegov posel.

Omenjeni elementi naj bi bili sezonski delavci med elementi. Naj omenimo nadalje element, ki je prezaposlen. To je kositer. Kemiku, ki uspe najti pripravno nadomestilo, je zagotovljeno bajno premoženje. Prav tako je preobremenjen tudi svinec, ki ga danes največ uporabljajo za plašče pri električnih kabljuh. Ko bo svinec zmanjkalo, kdo ga bo nadomestil? Med elemente, ki so se povzpeli višje, spada silicij. V najnovejšem času izdelujejo iz njega tudi steklo pri svetilkah za umetno višinsko solnce. Iz zemlje izhaja tudi aluminij, ki je napravil sijajno karijero. S pridom ga uporabljajo v letalski tehniki. Pravi dezertir med elementi pa je platin. Danes životari in služi mehkužnim damam za okrasje, kemika pa popade jeza, če le sliši njegovo ime. Pravi razbojnik med elementi pa je flour, ki napade vsakogar, s komur ima opravka. Flour razje vse in so mu v zadnjem času poiskali kemiki pripraven posel. Naščuvali so ga proti gobam, ki uničujejo les.

Med nove zvezdnike v tehniki spada krom. Pred leti ga še niso poznali kot čisto kovino, danes pa varuje občutljive kovine pred razkrajanjem. Krom izpodriva nikelj in bo še močno vplival na strojno industrijo. Nevarnost preti tudi bakru, ker iščejo kemiki kovino, ki bi bila prav tako dober prevodnik elektrike. Iščejo pa tudi kovino, ki bi ne prevajala toplote, iščejo kovino, ki bi služila kot izolator. In če bodo pri tem svojem iskanju imeli uspehe, se bo vsaj deloma uresničil sen srednjeveških alkimistov, ki so si prizadevali navadne kovine spreminjati v zlato.

NASTANEK BISEROV.

Znanost je ugrabila lepim bajkam o nastanku bisero v so nekdanjo romantično. Stari Indijci so mislili, da v mehkih poletnih nočeh posrkajo školjke diamantno roso s trav in jo spremene v bisere. Dandanes pa si predstavljamo nastanek bisero v neprimerno bolj prozaično. Na brušenih bisernih namreč opazimo, da tiči v sredi neko tuje telo, drobno zrnce, okrog katerega so nameščene posamezne biserne plasti. — Po sestavini so biseri precej podobni školjkam, ki imajo na notranji strani plast bisernice, ki se je bila izločila iz vnanjega plašča. Na podoben način nastanejo tudi biseri. Za nastanek lepega bisera so pa potrebna dolga leta. Večina bisero v ni okrogle oblike, kakor si človek zamišlja res lepe vzorce, marveč se vrže po obliki jedra, ki je po navadi nepravilno. Tudi navadno meni-

mo, da ustvarjajo bisere samo biserne školjke sužnega morja, kar pa ni res. Bisere najdemo tudi pri drugih rečnih in močvirskih školjkah, toda navadno so tako majhni, da niso za rabo. Poskušali pa so tudi že gojiti umetne bisere, zlasti na Japonskem. Školjkam so podtikali umetna jedra iz okroglo brušene bisernice, ki jo je morala školjka počasi odebeliti. Na ta način dobljeni »kulturni« biseri se niso prav nič razločevali od prirodnih. Vrednost enih in drugih pa je bila povsem enaka.

Se ne izplača.

Tine: Tako dolgočasno je tu v kavarni. Vprašaj gospoda pri sosedni mizi, če zna tarokitati.

Jože (ko se vrne): Se ne izplača: zna.

Mali oglasi**Razno****PERJE**

puh, pernice, odeje, vatirane in flanelaste, zavese, preproge, pregrinjala za divane in postelje, namizne garniture ugodno in poceni pri Novaku, Koroška cesta 8. Vetrinjska ulica 7. 4285

ŠIVANJE ODEJ

iz vate, volne in puha, Izgotovljene odeje v veliki izbiri najceneje pri Novaku, Koroška cesta 8. 5331

ZIMA JE TU!

Vaših koles ne rabite več! Nudi se Vam prilika, da jih pustite temeljito osnaziti, emajlirati, poniklati, vse kroglične ležaje zbrusiti, tako da bodo do prihodnje spomladi zopet popravljena, kakor nova. Shramba koles in motorjev čez zimo. Hitra postrežba. Zajemčeno in solidno delo. Brezkonkurenčne cene. Priporoča se mehanična delavnica Justin Gustinčič, Maribor, Tattenbachova ul. 14. Zado- stuje dopisnica, da pridem na dom po kolo. 5568

DOBRO IN POCENI HRANO dobite samo v Gregorčičevi ul. 12-II. levo. 5602

VETERINARSKA AMBULANCA za pse, mačke in ptice. Injekcije proti pasji kugi (staupe). Kamniška 14, Maribor. 5634

Kupim**Hranilno knjižico**

Mestne hranilnice v Mariboru iščem v znesku od 100.000 do 500.000 dinarjev za polno vrednost proti vknjižbi na prvem mestu in proti obrestovanju po dogovoru in tedenskem odplačevanju. Jamstvo prvovrstno, objekt izvanredni. Ponudbe na upravo lista pod »Zasigurano jamstvo 1936« na upravo lista. 5633

Prodam

Nudim po ugodni ceni **BUKOVA DRVA** 1 meter à Din 50.—. Naslov: Ob železnici šte. 16. 5642

DOBER »SINGER« ŠIVALNI STROJ naprodaj. Naslov v upravi »Večernika«. 5639

DAMSKI ZIMSKI PLAŠČ skoraj nov, obleke, slike in drugo na prodaj. Vprašati od 12.—14. ure Ciril-Metodova ul. 24. pritličje, levo. 5636

ŠIVALNI STROJ pogrezljiv, skoraj nov, železna blagajna, postelje, omare, žimnate madrace 250, pernice, stoli, miza, lepa sobna kredenca, 480, naprodaj. Koroška 3. 5635

Posest

LEPA ENODRUŽINSKA HIŠICA z vrtom za Din 25.000.— na prodaj. Studenci, Kralja Petra cesta 132-a. 5638

Službo dobi

MLAJŠO SLUŽKINJO hitro, vajeno kuhe in vsega gospodinskega dela, potrpežljivo z otrokom, išče 3-člansko družino v Mariboru. Inteligentne in samostojne imajo prednost. Naslov v upravi »Večernika«. 5637

Sobo odda

SOBA se odda takoj v podnatiem. Strossmajerjeva ul. 28-II nadstr., stanovanje šte. 9 5612

Snežke in copate

J. LAH
GL. TRG 2

Naročniki kupujte pri naših inseren- tih ter oglašujte!